

Виклад основного матеріалу. При характеристиці певної юридичної науки завжди виникає питання про визначення її функцій [1, с. 25-31; 2, с. 12-13]. Але, перш ніж говорити про функції науки адміністративного права, необхідно уточнити що таке наука адміністративного права.

Наука адміністративного права може розглядатися у двох значеннях:

– як вид пізнавальної діяльності, спрямованої на узагальнення, систематизацію й переконання практичного та теоретичного досвіду, накопиченого у сфері адміністративних відносин, а також на подальший їх розвиток;

– як система знань про закономірності формування, розвитку та застосування норм адміністративного права з метою правової організації суспільних відносин, що виникають в процесі управлінської, правоохоронної та правозабезпечувальної діяльності [3, с. 27-28].

Зрозуміло, що функції пізнавальної діяльності і функції системи знань різняться між собою, бо основна мета пізнавальної діяльності – наблизитись до істини, а мета системи знань – збагачувати базовими знаннями осіб, які цього прагнуть. При цьому, вважаємо, що функції науки адміністративного права як системи знань та функції адміністративного права як навчальної дисципліни повністю збігаються.

З цих позицій можна говорити про наступні функції науки адміністративного права як пізнавальної діяльності: теоретико-пізнавальна; евристична; прогностична; практично-прикладна; методологічна функція.

Теоретико-пізнавальна функція науки адміністративного права полягає: у вивченні таких правових явищ як «виконавча влада», «адміністративно-правове регулювання», «адміністративна процедура», «адміністративна відповідальність» тощо; у засвоєнні отриманих знань щодо закономірностей виникнення, розвитку і функціонування адміністративного права; у формуванні загальних уявлень про окремі правові явища, обумовлених предметом науки; у констатації існуючого стану адміністративно-правової дійсності.

Евристична функція науки адміністративного права, на відміну від теоретико-пізнавальної функції, означає не засвоєння та систематизацію отриманих знань, а здобуття нових раніше невідомих знань про адміністративне право. Евристика (від грецької „*heurisko*” – відшукую, відкриваю) – мистецтво винаходу; керівництво стосовно того, як методичним шляхом знаходити нове [4, с. 530].

Прогностична функція науки адміністративного права полягає в передбаченні розвитку державно-правових процесів. На підставі виявлення певних закономірностей та тенденцій, наука адміністративного права формулює перспективи на майбутнє шляхом висунення гіпотез та прогнозів. Наприклад, В. М. Сирих зазначає, що прогностична функція юридичної науки яскраво проявляється при визначенні шляхів подальшого розвитку законодавства і практики його застосування. На його думку, можна достатньо точно передбачити успіх нормативно-правових рішень, що проектуються, чи, навпаки, спрогнозувати негативні наслідки їхньої дії. Це залежить від того наскільки прийняте нормативно-правове рішення враховує та відповідає теоретичним положенням юридичної науки і вимогам законодавчої техніки, а також чи відповідає воно існуючому рівню економічних та культурних відносин у суспільстві [1, с. 27].

Практично-прикладна функція науки адміністративного права полягає:

– в накопиченні теоретичного матеріалу та досвіду практики для формування в законодавстві відповідних адміністративно-правових положень. Цілі правового регулювання, які поставила перед собою держава, можуть бути реалізовані лише за умови підготовки та прийняття досконалих законів і інших нормативно-правових актів, які регламентують взаємовідносини органів виконавчої влади з громадянами та організаціями.

– в тому, щоб за допомогою загальних уявлень про адміністративно-правові явища надавались певні орієнтири суб'єктам правозастосовної діяльності, а також пояснення, тлумачення та рекомендації учасникам адміністративних правовідносин.

Наприклад, О. О. Івін, характеризуючи практичну значимість науки, зазначає, що наука існує не за ради самої себе, а заради тої користі, яка вона здатна принести суспільству [5, с. 211]. Але при цьому він підкреслює, що прив'язувати науку до практики і вимагати від неї

негайних позитивних результатів небезпечно. Не скільки теоретична та пізнавальна зацікавленість вченого, оскільки потреби суспільства стимулюють постійний розвиток науки. Тому наука існує в першу чергу для того, щоб забезпечити ефективність практики людей.

Методологічна функція науки адміністративного права полягає у перегляді, зміні і збагаченні навчальної дисципліни та підручників з адміністративного права для вищих навчальних закладів юридичної спрямованості. Зміст навчальної дисципліни та підручників, як правило, повністю відповідає останнім досягненням юридичної науки, які набули статусу загальноновизнаних науковою спільнотою. Еволюційні стрибки у змісті навчальної дисципліни з адміністративного права та відповідних підручників відбуваються кожні 7–10 років, що обумовлено розвитком науки адміністративного права.

Адміністративне право як навчальна дисципліна характеризується наявністю наступних функцій: інформативна; освітня; виховна; професійно-розвиваюча.

Інформативна функція адміністративного права як навчальної дисципліни виконує передачу, трансляцію до особи (слухача, студента, аспіранта) накопичених знань про адміністративне право та про положення адміністративного законодавства як за «вертикаллю» (від попередніх поколінь до нових), так і за «горизонталлю» – знайомство з існуючими суперечливими науковими підходами, концепціями, колізіями у чинному законодавстві, тощо.

Освітня функція адміністративного права як навчальної дисципліни полягає в забезпеченні процесу засвоєння особою (слухачем, студентом, аспірантом) певного обсягу систематизованих знань про адміністративне право, яке відповідає існуючому рівню науки. Наприклад, В. В. Сорокін констатує плачевний стан юридичної освіти в Російській Федерації, зазначає, що молодий юрист повинен винести з університету не тільки знання, а й правові ідеали. Освічений юрист, на його думку, відрізняється від законознавця, який освоїв лише зміст законодавства шляхом механічного завчання, не кількістю, а якістю знання. Вивчення права комплексно (як системи) дає таке ясне уявлення про нього, яке особа, що вивчила кодекс напам'ять, ніколи не зможе набути [6].

Виховна функція адміністративного права як навчальної дисципліни полягає в його здатності впливати на світогляд особи (слухача, студента, аспіранта), його моральні, етичні почуття, ставлення до праці, навчання, формувати й удосконалювати певні риси особистості. Ця навчальна дисципліна сприяє підвищенню рівня правової культури населення оскільки надає знання щодо їхніх прав та обов'язків в публічних правовідносинах, аргументовано обґрунтовує необхідність та доцільність суворого дотримання і виконання чинних адміністративних норм, озброює прийомами, що дозволяють зрозуміти та тлумачити адміністративні норми. Також адміністративне право як навчальна дисципліна сприяє витісненню застарілих у суспільстві поглядів на природу і соціальне значення державного службовця, державного управління та адміністративного права в сучасному суспільстві. Наприклад, все частіше державний службовець сприймається суспільством не як посадова особа, яка наділена владними повноваженнями, а як найманець суспільства задля задоволення його (суспільства) нагальних потреб.

Професійно-розвиваюча функція адміністративного права як навчальної дисципліни полягає у тому, що ця дисципліна сприяє розвитку особи (слухача, студента, аспіранта) як майбутнього фахівця в галузі права та формує його професійні здібності. Перед юридичною освітою в Україні сьогодні стоять два завдання: а) прищеплювання особі (слухачу, студенту, аспіранту) систематичного знання про право (що реалізується в рамках освітньої функції); б) формування у неї юридичного мислення (що реалізується в рамках розвивальної функції). Поряд з догматичним знайомством з позитивним правом і технікою його реалізації особі (слухачу, студенту, аспіранту) повинні приживлюватися навички юридичного мислення, осмислення історичного генезису правопорядку і його соціокультурних основ, філософського розуміння права.

Висновки. На підставі проведеного аналізу можна зробити наступні висновки.

Функції адміністративного права як науки – це відповідність отриманих наукових результатів цілям наукової діяльності та засобам, які були при цьому використані (використання архівних матеріалів чи статистичних даних, використання методів наукового пізнання та законів логіки, використання особистого практичного досвіду, тощо). До них

відносяться теоретико-пізнавальна, евристична, прогностична, практично-прикладна і методологічна функції.

Функції адміністративного права як навчальної дисципліни – це відповідність отриманих студентами навчального закладу знань про адміністративне право цілям освітньої діяльності навчального закладу та засобам, які при цьому використовувалися (методика ведення лекцій та практичних занять, організація навчального процесу, навчально-методичне забезпечення, використання сучасних технологій в наданні освітніх послуг, тощо). До них відносяться інформативна, освітня, виховна і професійно-розвиваюча функції.

Список літератури

1. Общая теория права : учебник [для юридических вузов] / Ю. А. Дмитриев, И. Ф. Казьмин, В. В. Лазарев [и др.] ; под общ. ред. А. С. Пиголкина. – 2-е изд. – М. : Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 1996. – 384 с.
2. Скаун О. Ф. Теория государства и права : учебник / О. Ф. Скаун. – Х. : Консум, 2000. – 704 с.
3. Миколенко О. І. Теорія адміністративного процедурного права : монографія / О. І. Миколенко. – Х. : Бурун Книга, 2010. – 336 с.
4. Философский словарь / А. В. Адо, Н. Д. Александровская, И. И. Андреев, Э. М. Андреев [и др.] ; под ред. И. Т. Фролова. – 6-е изд. – М. : Политиздат, 1991. – 560 с.
5. Ивин А. А. Современная философия науки / А. А. Ивин. – М. : Высшая школа, 2005. – 592 с.
6. Сорокин В. В. Теория государства и права – фундамент юридического образования [Электронный ресурс] / В. В. Сорокин // Сибирский Юридический Вестник. – 2003. – № 4. – Режим доступа : <http://www.lawinstitut.ru/ru/science/vestnik/20034/sorokin.html>. – Название с экрана.

Стаття надійшла 25.05.2017 р.

А. Н. Миколенко, канд. юрид. наук, доцент
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
Кафедра уголовного права, уголовного процесса и криминалистики
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

ФУНКЦИИ НАУКИ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА И УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ «АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО»

Резюме

В статье акцентируется внимание на трех ипостасях административного права, которые следует учитывать при исследовании его функций, – отрасли права, отраслевой юридической науке, учебной дисциплине. Раскрывается содержание и соотношение функций административного права как науки и учебной дисциплины.

Ключевые слова: административное право, отрасль права, отраслевая юридическая наука, учебная дисциплина, функции административного права.

O. M. Mykolenko, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Odessa I. I. Mechnikov National University
the Department of Criminal Law, Criminal Procedure and Criminalistics
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

THE FUNCTIONS OF SCIENCE ADMINISTRATIVE LAW AND ACADEMIC DISCIPLINE «ADMINISTRATIVE LAW»

Summary

The article focuses on three persons administrative law to consider the study of its functions – in law, sectoral legal science study. The content and correlation functions of administrative law as a science and discipline.

Key words: administrative law, branch of law, jurisprudence industry, academic disciplines, functions of administrative law.